

Sygn. akt II CZ 70/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku T. R. i T. T.
przy uczestnictwie Gminy P. i T. B.
o zasiedzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 sierpnia 2016 r.,
zażalenia wnioskodawczyni T. R.
na postanowienie Sądu Okręgowego w S.
z dnia 28 stycznia 2016 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje wniosek
o uzupełnienie orzeczenia do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w S. w pkt I stwierdził, że wnioskodawcy T. T. i T. R. nabyli na własność w udziałach do 1/2 części przez zasiedzenie z dniem 27 maja 2000 r. części działki nr 990, położonej w T., [...] o pow. 0,0173 ha wyznaczoną przez punkty graniczne nr 107, 108, 1039, 112, 111, 110, 31, 25, 25, 28, 107 oznaczoną literą E na projekcie graficznym zawartym w opinii biegłej z zakresu geodezji K. P. z dnia 9 listopada 2012 r. na załączniku nr 1 do opinii, stanowiącym integralną część tego postanowienia, (k. 310-314 akt sprawy); w pkt II stwierdził, że wnioskodawczyni T. R. nabyła na własność przez zasiedzenie z dniem 27 maja 2005 r. część działki nr 991 o pow. 0,0077 ha, położonej w T. obręb ewidencyjny 0113 [...] wyznaczoną przez pkt graniczne nr 1037, 109, 1050, 109a, 106, 105, 104, 103, 102, 1038, 1037 oznaczonej literą A na projekcie graficznym zawartym w opinii biegłej z zakresu geodezji K. P. z dnia 9 listopada 2012 r. na załączniku nr 1 stanowiącym integralną część postanowienia (k. 310-314 akt sprawy); w pkt III stwierdził, że wnioskodawca T. T. nabył na własność przez zasiedzenie z dniem 27 maja 2000 r. część działki nr 990 o pow. 0,0024 ha położonej w T. obręb ewidencyjny 0113 [...], wyznaczoną przez pkt graniczne nr 110, 111, 112, 30, 110 oznaczonej literą D na projekcie graficznym zawartym w opinii biegłej z zakresu geodezji K. P. z dnia 9 listopada 2012 r. na załączniku nr 1 stanowiącym integralną część postanowienia (k. 310-314 akt sprawy); w pkt IV oddalił wnioski w pozostałym zakresie.

W wyniku apelacji uczestniczki T. B. Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 29 października 2015 r. zmienił zaskarżone postanowienie w pkt 2 w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawczyni T. R. nabyła na własność przez zasiedzenie z dniem 27 maja 2005 r. część działki nr 991 o pow. 0,0077 ha, położonej w T. obręb ewidencyjny 0113 [...] według opinii biegłego P. I. z dnia 10 sierpnia 2015 r. stanowiącej integralną część postanowienia tego Sądu i znajdującą się na kartach 1062-1066 akt sprawy oraz ustalił granice tej nieruchomości z działkami o nr 991/1, 991/3 i 258 zgodnie z przebiegiem linii oznaczonej kolorem czerwonym na mapie znajdującej się na k. 1065 akt sprawy i stanowiącej element tej opinii; oddalił apelację dotyczącą orzeczenia zawartego w pkt 2 w dalszym

zakresie oraz odrzucił apelację w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 1 i 3, a także 4.

W dniu 2 listopada 2015 r., wnioskodawczyni T. R. wniosła o uzupełnienie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 29 października 2015 r. przez wskazanie, że Sąd dokonał rozgraniczenia nieruchomości w postaci działek o nr 257/1, 991 i 258 oraz podanie numerów punktów granicznych określających przebieg granicy. Podniosła, że zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 520, dalej: „ustawy”), sąd przed którym toczy się sprawa o własność lub wydanie nieruchomości albo jej części jest właściwy również do przeprowadzenia rozgraniczenia, jeżeli ustalenie przebiegu granicy jest potrzebne do rozstrzygnięcia rozpatrywanej sprawy.

Według skarżącej, choć postanowienie zawiera rozstrzygnięcie o rozgraniczeniu to nie jest ono zupełne, gdyż nie zawiera odniesienia do pkt granicznych wytyczających granicę. Innymi słowy, postanowienie jest niepełne, gdyż nie wskazuje granicy w terenie, a zgodnie z art. 29 ustawy oraz § 3 pkt 2, § 2 pkt 3 oraz § 24 pkt 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 kwietnia 1999 r. w sprawie rozgraniczenia nieruchomości (Dz.U. Nr 45, poz. 453 ze zm., dalej: „rozporządzenie”) przebieg granicy powinien być wskazany przez odniesienie do poszczególnych punktów granicznych.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r. oddalił wniosek wnioskodawczyni o uzupełnienie postanowienia z dnia 29 października 2015 r. Wskazał, że postanowienie z dnia 29 października 2015 r. jest kompletne, gdyż rozstrzyga o całości żądania, w tym również o rozgraniczeniu nieruchomości nabytej przez wnioskodawczynię przez zasiedzenie. Skoro w orzeczeniu tym użyto sformułowania „ustala granicę tej nieruchomości z działkami o nr 991, 991/3 i 258, to jest jednoznaczne z rozgraniczeniem.

W zażaleniu wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uzupełnienie postanowienia zgodnie z wnioskiem z dnia 2 listopada 2015 r., ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnieniem wstępnym była dopuszczalność zażalenia na postanowienie oddalające wniosek o uzupełnienie orzeczenia. Choć ustawodawca wprost nie przewidział zażalenia na takie postanowienie, to jednak zgodnie z art. 394 § 1 *in principio* k.p.c., zażalenie przysługuje na postanowienie kończące postępowanie w sprawie. Postanowienie odmawiające uzupełnienia wyroku, czy postanowienia co do istoty sprawy wydanego w trybie nieprocesowym nie jest orzeczeniem kończącym sprawę jako pewną całość poddaną pod osąd. Jeżeli brak merytorycznego rozstrzygnięcia co do całego przedmiotu postępowania, to nie stanowi to przeszkody do wystąpienia z nowym żądaniem, w następnej sprawie o pominiętą część i w związku z tym postanowienie oddalające wniosek o uzupełnienie nie można uważać za zamykające drogę do wydania merytorycznego orzeczenia. Jak trafnie podniesiono w literaturze dotyczy to jednak orzeczenia pierwszoinstancyjnego.

Odmienne należy ocenić oddalenie wniosku o uzupełnienie wyroku, czy postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji co do rozstrzygnięcia o wniesionej apelacji. W tym wypadku, postanowienie oddalające wniosek Sądu drugiej instancji zamyka uprawnionemu drogę do wydania merytorycznego orzeczenia. W sprawie więc przysługiwało skarżącej zażalenie na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 r., III PK 6/04, OSNAPIUS 2005, nr 2, poz. 20).

Wydane na podstawie art. 36 ustawy orzeczenie o rozgraniczeniu jest samodzielną częścią wyroku, aczkolwiek integralnie powiązaną z pozostałą jego częścią; nie stanowi tylko przesłanki rozstrzygnięcia, lecz ma charakter prejudycjalny (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1997 r., III CKN 43/97, LEX nr 4650050 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 grudnia 1967 r., III CZP 95/67, OSNC 1968, nr 6, poz. 98).

Trzeba zgodzić się ze skarżącą, że dokonane postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 29 października 2015 r. rozgraniczenie działki nr 991/2 z działkami nr 991/1, 991/3 i 258 z uwzględnieniem opinii biegłego P. I. jest niezupełne. Według art. 29 ust. 1 ustawy rozgraniczenie polega na ustaleniu określenia położenia punktów i linii granicznych, utrwalenie tych punktów znakami granicznymi na gruncie, oraz na sporządzeniu odpowiednich dokumentów.

Przebieg granicy musi być wskazany w orzeczeniu przez odniesienie do punktów granicznych w terenie (§ 24 pkt 4 rozporządzenia). Oznaczenie granicy na mapie jest kwestią wtórną dla jej przebiegu w terenie, niemniej powinna ona nawiązywać do punktów granicznych w terenie określających przebieg granicy nieruchomości (§ 2 pkt 3 rozporządzenia). Z pisemnej opinii biegłego wynika jedynie, że odszukano na gruncie i pomierzono kontrolne znaki graniczne ustalone oraz wykonane przez biegłą K. P. Nie naniesiono ich jednak na mapę rozgraniczenia, a zatem nie stanowią integralnej części orzeczenia o rozgraniczeniu, co jest istotnym brakiem tego rozstrzygnięcia.

Ustalenie spornych granic nieruchomości w prawomocnym orzeczeniu sądu powszechnego wyłącza możliwość innego oznaczenia granicy przez organ administracji (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I OSK 523/11, LEX nr 1264838). Brak uzupełnienia więc postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 29 października 2015 r., doprowadziłby do sytuacji, że ustalenie granicy między przedmiotowymi nieruchomościami nie byłoby możliwe, dopóty dopóki ich granice nie staną się ponownie sporne.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

jw

kc